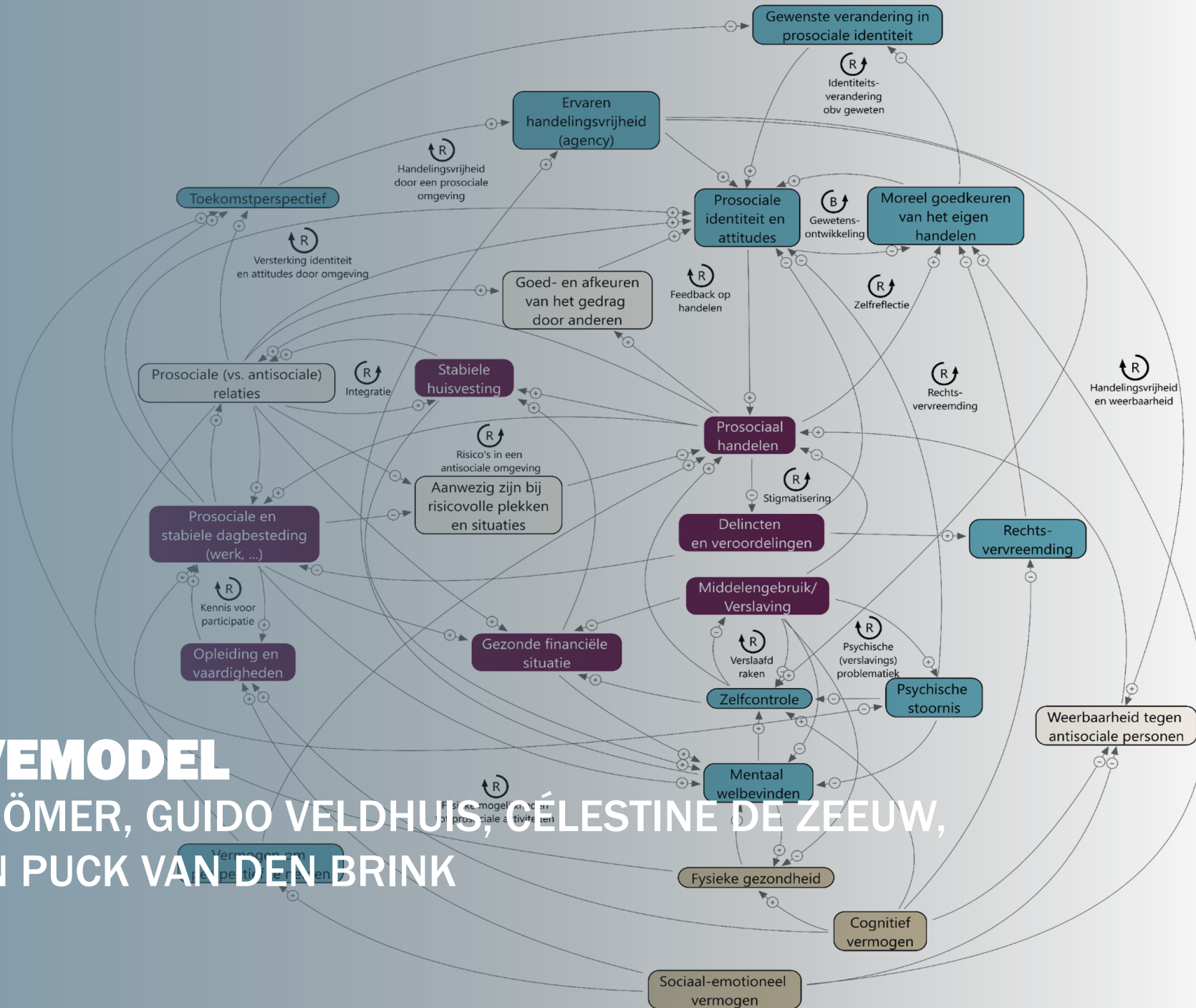

› **MARVEL-RECIDIVEMODEL**

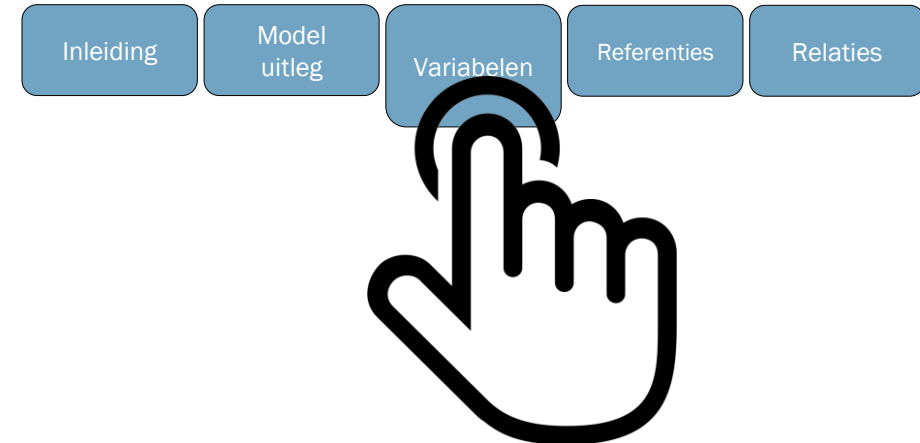
2023 | RÉMON TEN BHÖMER, GUIDO VELDHIJS, CÉLESTINE DE ZEEUW,
SHANNA WEMMERS EN PUCK VAN DEN BRINK

› LEESWIJZER

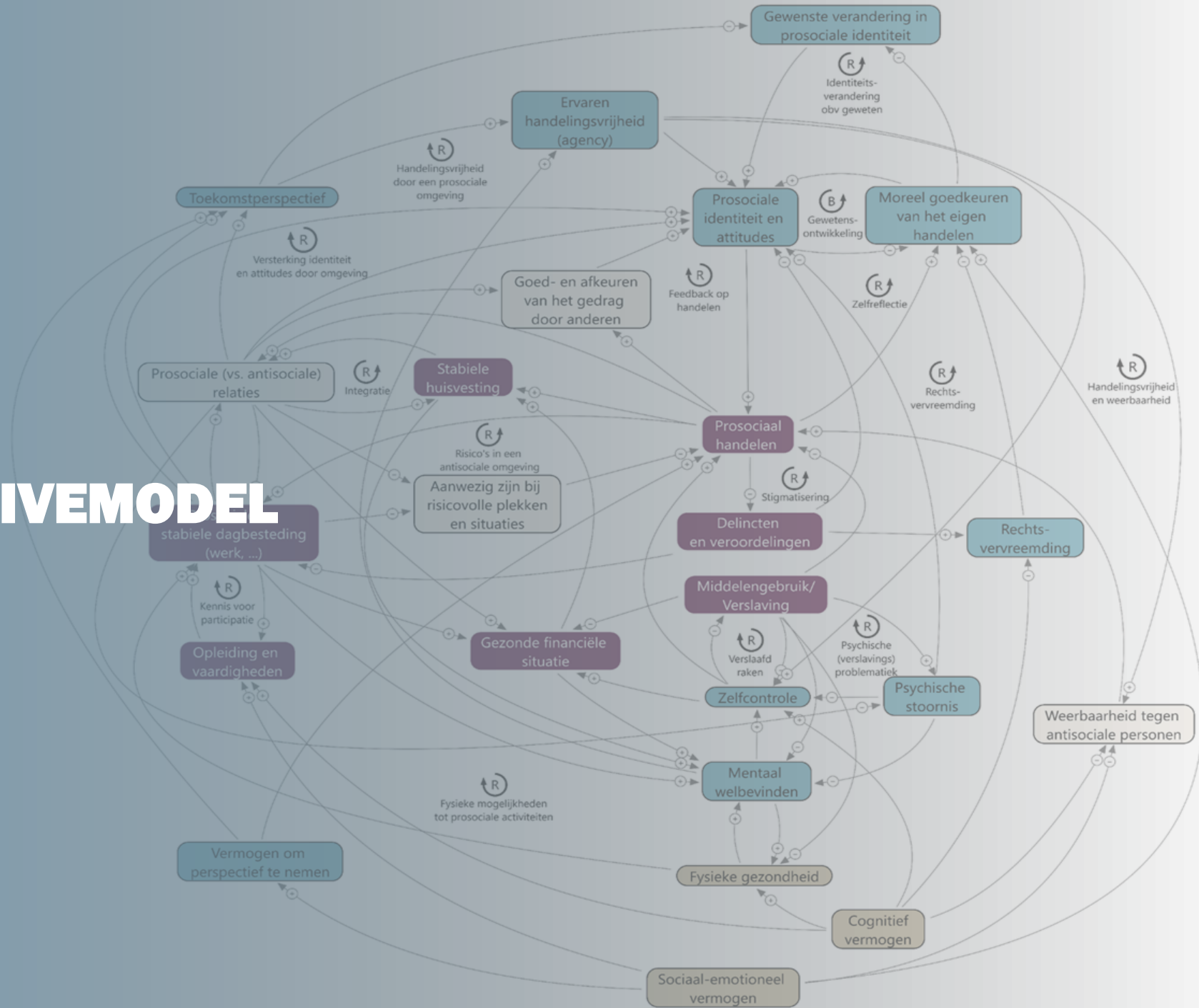
- › Voor u ligt de rapportage van het MARVEL-recidivemodel 2023. Hierin vindt u respectievelijk informatie over het project, MARVEL als methode en uitleg over het model.
- › De uitleg van de modelvariabelen, relaties en onderliggende wetenschappelijke literatuur inclusief referenties zijn te vinden in de bijlagen.
- › Deze rapportage is interactief en het menu is klikbaar. Door bijvoorbeeld op “model uitleg” te klikken kunt u makkelijk navigeren door het document.

› Contactpersonen

- › Rémon ten Bhömer (remon.tenbhomer@tno.nl)
- › Guido Veldhuis (guido.veldhuis@tno.nl)
- › Helga Ezendam (h.ezendam@minjenv.nl)
- › Max Korteweg (m.korteweg@minjenv.nl)

› INLEIDING RECIDIVEMODEL

› AANLEIDING

‘Recidive voorkomen is een beleidsopgave met langere historie. In de organisatie [JenV] is onvoldoende structurele kennisopbouw en bestendinging waardoor er geen gedeelde benadering van het vraagstuk is en beleidsontwikkeling gefragmenteerd tot stand komt.

Zo zijn inzichten uit wetenschap, eerdere programma's en recente pilots niet breed beschikbaar en verdampt kennis snel door verloop van personeel, ook niet geholpen door dynamiek in de organisatie’.

-JenV Stakeholder

› INLEIDING

› Totstandkoming van het recidivemodel

- › In 2019 is een samenwerking tussen TNO en het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) tot stand gekomen op het gebied van recidivevermindering. TNO heeft een systeemanalyse uitgevoerd met behulp van de MARVEL¹ methode met als doel het Ministerie van JenV overzicht en inzicht te bieden in de complexiteit rondom recidive en hiermee een bijdrage te leveren aan gestructureerde beleidsontwikkeling.
- › Het resultaat van de systeemanalyse is een MARVEL model waarin de variabelen die een rol spelen bij recidive in kaart zijn gebracht. Het model brengt expliciet de onderlinge samenhang tussen deze variabelen in kaart, waarmee wordt bijgedragen aan een gedeeld en integraal beeld. Ook biedt het model een basis voor de (door)ontwikkeling en validatie van de beleidstheorie en het borgen van kennis rondom recidive. De factoren in het model sluiten aan op de persoonsgerichte aanpak (PGA), welke centraal stond in het programma Koers & Kansen. De PGA is een mix van interventies op het bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en zorgvlak, die gericht is op de persoon en zijn (gezins)systeem. De PGA beoogt afglijden naar de criminaliteit en verslechtering van welzijn te voorkomen (TNO 2020 R11168).
- › Het Ministerie van JenV heeft in 2021 TNO gevraagd haar te helpen bij het ontwikkelen van nieuwe middelen om kennisborging en beleidsontwikkeling te ondersteunen. Het resultaat van het project was een schets van een kennistool op basis van het eerder ontwikkelde model. De voorgestelde

kennistool beoogt om het beleid gericht op recidivevermindering te ondersteunen door een bibliotheek- en een analysefunctie te vervullen voor beleidsmedewerkers en ketenpartners (TNO 2021 R12149).

- › In 2022 en 2023 (het document voor u) is een inhoudelijke update van het in 2019 ontwikkelde model uitgevoerd. De reden hiervoor is tweeledig: 1) om het model verder te onderbouwen en actualiseren en 2) om meer begrip te krijgen van het proces van systeemmodellen updaten.

› De scope van het model

- › Het model richt zich op het beschrijven van de verzameling en samenhang aan factoren die op individueel niveau het recidiverisico versterken of beperken.
- › Het model richt zich op algemene recidive, gedefinieerd door het WODC als: *nieuwe, geldige justitiecontacten naar aanleiding van enig misdrijf, ongeacht de aard en ernst van de gepleegde delicten.*
- › Leeftijd: het model focust zich op volwassenen van 18 jaar en ouder. De ontwikkeling van een persoon is belangrijk, maar zaken als opvoedproblematiek worden niet expliciet behandeld.
- › Gender: het model focust niet specifiek op een gender, alhoewel veel van de gebruikte literatuur is gebaseerd op onderzoek onder mannen en over het algemeen mannen vaker in aanraking komen justitie.

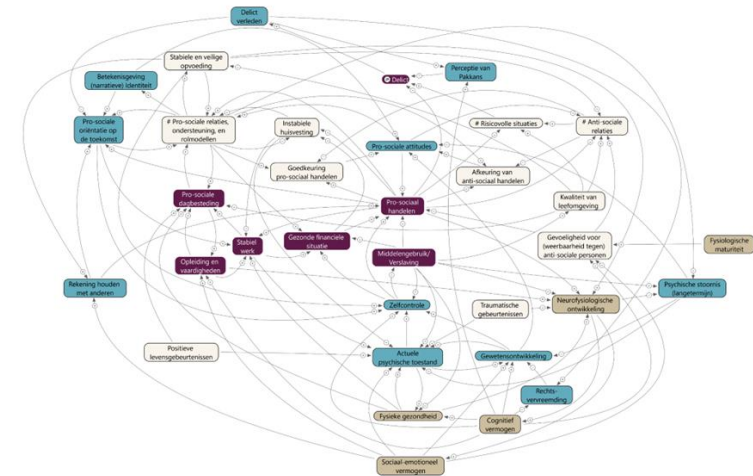
¹ Method to Analyse Relations Between Variables and Enriched Loops (MARVEL)

INLEIDING

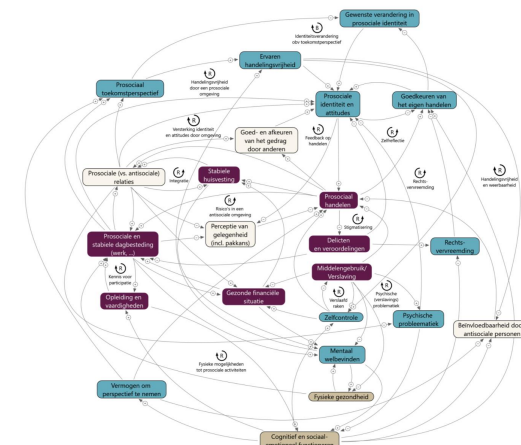
INHOUDELIJKE UPDATE RECIDIVEMODEL

- › In 2019 is het model ontwikkeld door middel van een techniek genaamd *Group Model Building* (GMB) waarbij een groep experts en wetenschappers samen werkt aan het in kaart brengen van het probleem recidive. Deze techniek is ook gebruikt tijdens het updaten van het model. Een gedeelte van de experts uit 2019 hebben in de GMB-sessies in 2022 weer gewerkt aan de update van het model.
- › De structuur van het model is onderzocht en er is nogmaals gekeken naar factoren en processen die een rol spelen bij recidive. Dit heeft geleid tot wijzigingen in de variabelen, relaties en de onderbouwing. De literatuurstudie is uitgevoerd door het projectteam waarbij de opgedane kennis is verwerkt in het model. Vervolgens is het resultaat getoetst bij een groep experts uit de wetenschap, ketenpartners van het ministerie en het ministerie zelf.
- › Met de update is meer nadruk gelegd op de dynamiek rondom toekomstperspectief, handelingsvrijheid en verandering in identiteit en attitudes. Er is meer focus op variabelen die veranderbaar en beïnvloedbaar zijn. Het model is simpeler en beter leesbaar geworden. De volgorde van effecten is nauwkeuriger weergegeven. En tenslotte is de onderbouwing en relatie tot relevante literatuur uitgebreider vastgelegd.

2019

2023

› INLEIDING

SYSTEEMDENKEN BIJ RECIDIVE

› Wat?

- › Het recidivemodel biedt een overzicht van de belangrijkste factoren, tussenliggende relaties en onderliggende processen die relateren aan het gedrag van een persoon dat uiteindelijk kan leiden tot het (herhaaldelijk) plegen van een delict.
- › Deze factoren zijn onderverdeeld in vier categorieën. Er zijn factoren die te maken hebben met het lichaam (biologie), de denkpatronen van een individu (denkpatronen), hoe iemand wordt beïnvloed (omgeving) en het gedrag van een persoon (gedrag).

› Waarom?

- › Recidive is een complex probleem. Bij het voorkomen van recidive zijn vele partijen betrokken, zoals het Openbaar Ministerie, de Politie, de Reclassering, de Rechtbank en andere instanties die ondersteuning bieden vanuit het sociaal domein. Om een zo effectief mogelijk beleid te ontwikkelen is het belangrijk dat beleidsambtenaren en uitvoerders een gedeeld beeld hebben van de problematiek die speelt bij mensen die (het risico lopen om te) recidiveren.
- › Het Ministerie van JenV worstelt met het structureel opbouwen van kennis. Inzichten uit de wetenschap, eerdere programma's en recente pilots zijn niet breed beschikbaar, waardoor kennis snel verdampt en beleidsontwikkeling gefragmenteerd tot stand komt. Dit model vormt een basis om gestructureerd kennis te borgen.

Hoe?

- › Door de belangrijkste variabelen en relaties gestructureerd in kaart te brengen in een model. Daarmee wordt ook de basis voor een JenV-kennistool gelegd.

De wetenschappelijke kennis achterliggend aan het model kan geborgd worden in een kennistool. JenV werkt op deze manier aan een duurzame kennisopbouw die gebruikt kan worden voor effectievere en efficiëntere beleidsontwikkeling. In deze kennistool kan ook additionele informatie worden opgeslagen, zoals de effectiviteit van interventies, data over de problematiek en sociale kaarten.

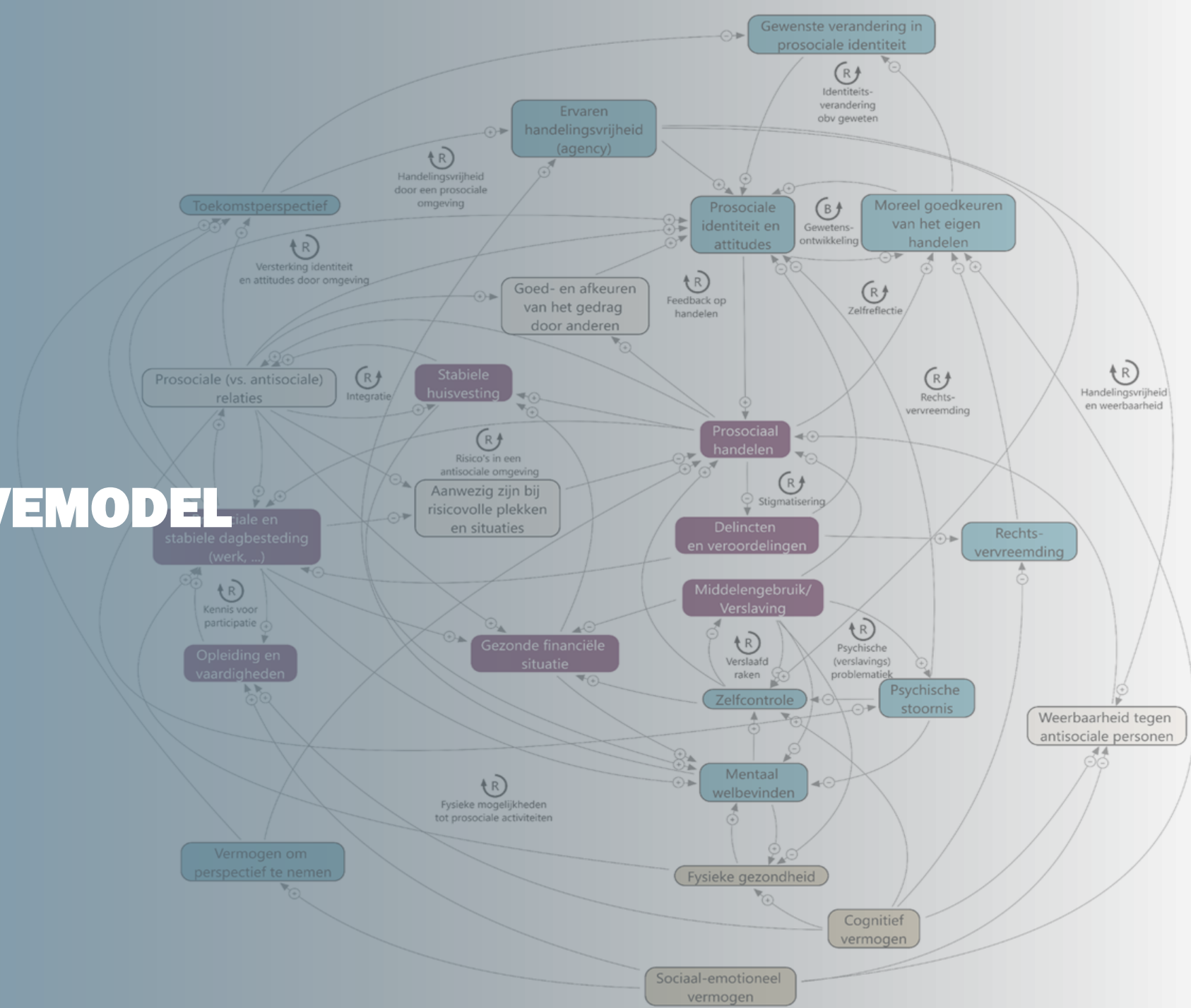
- › Op het moment experimenteren JenV en TNO met mogelijke toepassingen van het model.

› Voorbeeld 1: Beleidsambities en tussenmaten

Recidive is een probleem dat niet direct beïnvloed kan worden. Mensen hebben beschikking over hun eigen leven en maken hun eigen keuzen. Veel van de mogelijke aangrijpingspunten voor recidivevermindering bevinden zich ogenschijnlijk daarmee buiten de verantwoordelijkheid van JenV. Met het model wordt onderzocht wat de toekomstige beleidsambities van JenV kunnen zijn en hoe factoren die wel beïnvloedbaar zijn gedefinieerd kunnen worden.

› Voorbeeld 2: Individuele casuïstiek en rollen

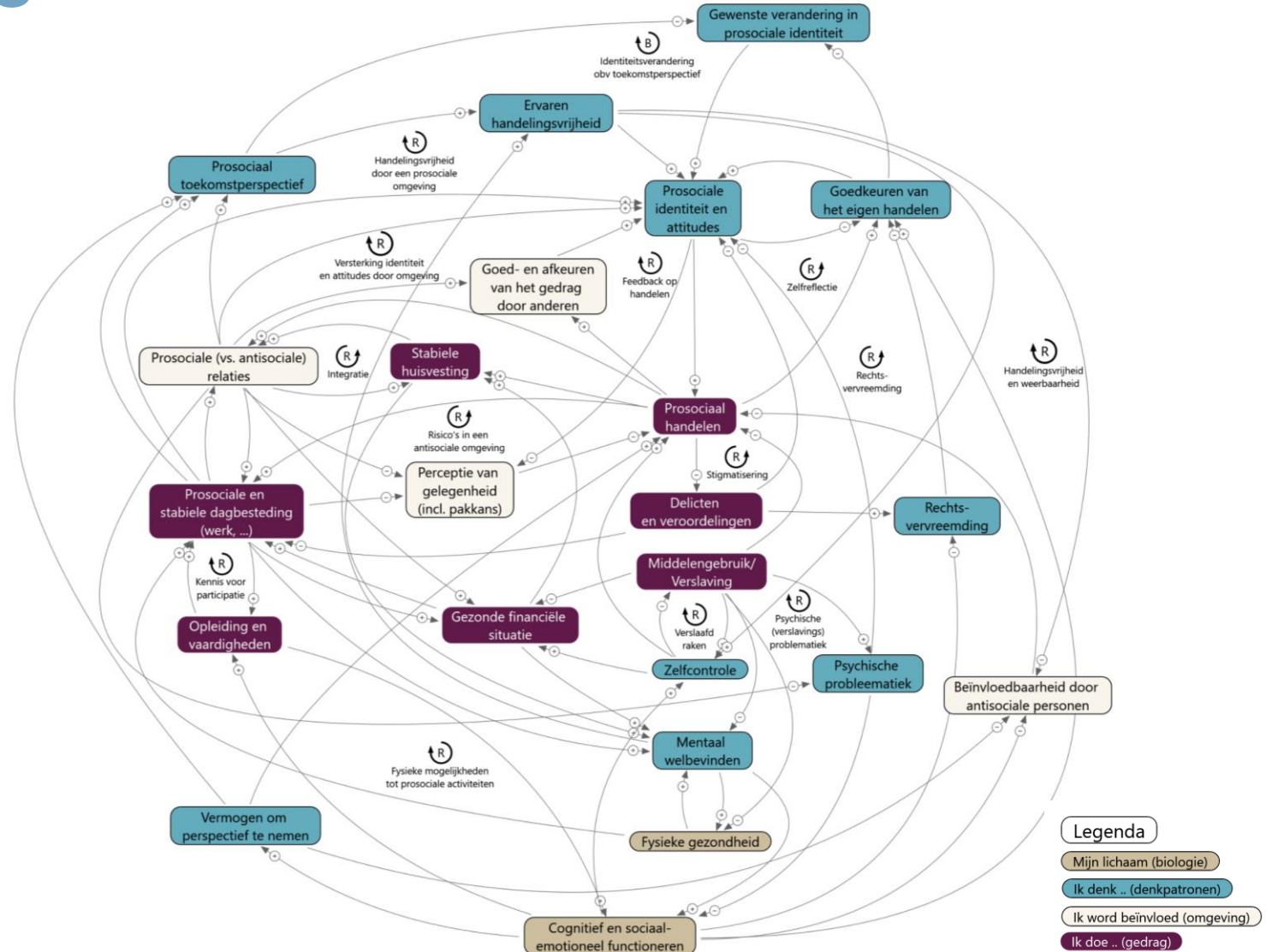
Vanuit het Koers & Kansen project de Wijkrechtbank is een rechtbankcasus op het model “geplot”. Betrokkene had schulden en daarnaast ook fysieke en mentale problemen. In de casus werd door de schuldhulpverlener aangegeven dat dit een medische casus betrof. Na het plotten van de problematiek van de betrokkene op het model is te zien hoe direct de relatie tussen financiële problematiek en het recidiverisico is via onder andere stress. Met deze kennis kan een schuldhulpverlener juist een belangrijke rol op zich nemen naast de benodigde medische ondersteuning.

RECIDIVE MODEL 2023

OVERZICHT

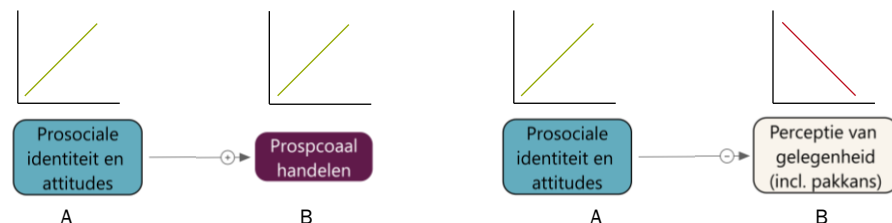
- › Het model beschrijft de verzameling aan variabelen die door hun samenhang het risico op recidive van een persoon kunnen versterken of verkleinen.
- › Centraal in het model staat de mate waarin een persoon zich gedraagt naar de normen en waarden van de maatschappij (prosociaal). De variabelen in het model zijn ingedeeld in vier categorieën. Variabelen die gaan over het lichaam (biologie), wat iemand denkt (denkpatronen), hoe iemand wordt beïnvloed (omgeving) en wat iemand doet (gedrag).
- › In de volgende slides wordt het model kort stap voor stap toegelicht. Daarna worden een aantal belangrijke *feedback loops* toegelicht. Vervolgens wordt elke variabele in detail besproken en worden de relaties in het model beschreven.

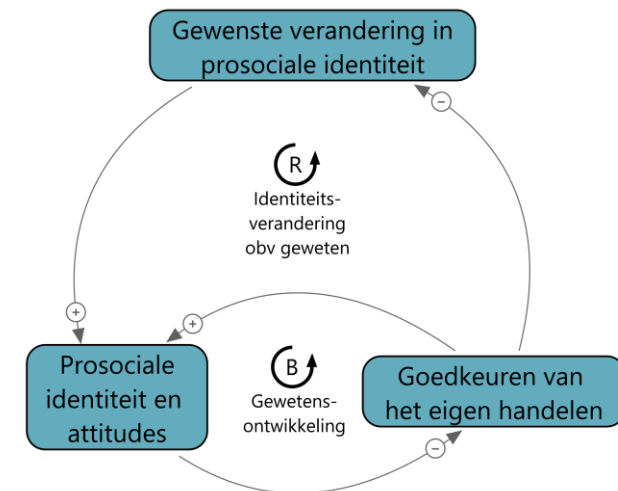
METHODE

SYSTEEMDENKEN - MARVEL

- › Systeemanalyses met behulp van MARVEL zijn gericht op het brengen van overzicht en inzicht in complexe en zogenaamde ‘wicked’ problemen [1]. Het uitgangspunt van de methode is dat we de wereld als een ‘systeem’ kunnen beschrijven waarin de samenhang tussen variabelen bepaalt welk gedrag er ontstaat. Door een set aan variabelen en relaties in kaart te brengen die samen gedrag bepalen, ontwikkelen we inzicht in het probleem en zijn we in staat dit probleem gestructureerd aan te pakken.
- › **Variabelen:** beschrijven een toestand, waarde of hoeveelheid die kan stijgen of dalen. Voorbeelden van variabelen zijn: *stabiele huisvesting, prosociale identiteit en attitudes*, maar ook *fysieke gezondheid*. Variabelen kunnen verschillende waardes hebben afhankelijk van de persoon, groep, etc.
- › **Relaties:** de verschillende variabelen in het model worden verbonden door causale relaties. Deze relaties hebben een richting en een polariteit. Een positieve relatie van variabele A naar B (links) betekent dat een toename in A zal leiden tot een toename van B. Een negatieve relatie betekent het omgekeerde effect (rechts). Een toename in A zal leiden tot een afname van B.

- › **Feedback loops:** Het leven van een persoon en zijn omgeving zijn continu in beweging. De waarden van variabelen in het model zijn continu aan het dalen en stijgen. Onderliggend hieraan zijn zgn. ‘feedback loops’. Een *feedback loop* wordt gevormd door variabelen en relaties die samen een cirkel vormen. Een verandering in een variabele heeft dan, via de *feedback loop*, een effect op andere variabele en zichzelf. De *feedback loops* in het model zijn gemarkeerd met een loopsymbool met een letter en een korte beschrijving. De letter in het feedbacksymbool geeft het type loop aan. Er zijn zelfversterkende (*Reinforcing*; R) *feedback loops* die een daling of stijging versterken. Een toename of een afname in een variabele zorgt voor meer toename of afname van diezelfde variabele. Er zijn ook Balancerende (B) *feedback loops*, deze werken een verandering tegen. Een toename of afname in een variabele zorgt voor minder toename of afname van diezelfde variabele.

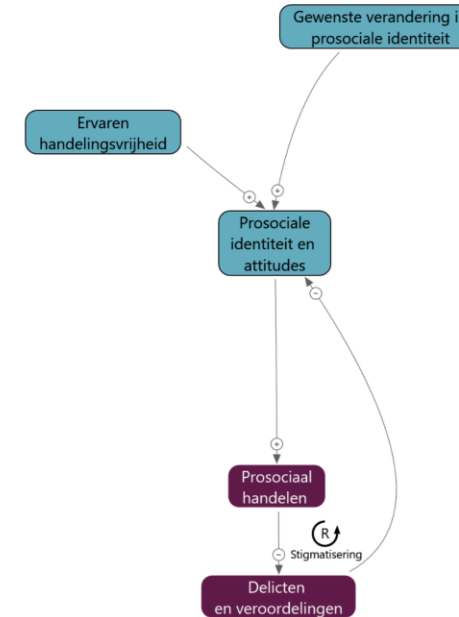

[1] Collaborative problem structuring using MARVEL, 2015, Veldhuis, Van Scheepstal, Rouwette, Logtens

IDENTITEIT, ATTITUDES EN GEDRAG

STAP 1

- › De kern van het model bestaat uit een *prosociale identiteit en attitudes* als basis voor *prosociaal handelen*. In uiterste vorm kan antisociaal handelen leiden tot het (weer) plegen van *delicten* en uiteindelijk (nieuwe) *veroordelingen*.
- › Het gedrag van een persoon kan deels worden verklaard door de *attitude* (wat vind je ergens van) en de *identiteit* (hoe zie je jezelf) van de persoon. Deze attitudes en identiteit kunnen in meer of mindere mate sociaal zijn en zijn veranderlijk. Een persoon kan ook pro-criminele attitudes bezitten die leiden tot anti-sociaal handelen.
- › Een belangrijke basis voor het vormen van een *prosociale identiteit en attitudes* is het ervaren van *handelingsvrijheid* aangezien dit betekent dat de persoon zelf verantwoordelijkheid kan nemen voor zijn situatie. Daarnaast is het van belang dat een persoon zelf de wens heeft om een *prosociale invulling* te (gaan) geven aan het leven (*gewenste verandering in prosociale identiteit*).
- › *Delicten en veroordelingen* uit het verleden kunnen een stigma drukken op een persoon en/of de persoon bevestigen in zijn of haar antisociale gedrag. Dit kan de antisociale identiteit, attitudes en gedrag van een persoon versterken, dan wel de *prosociale aspecten* verminderen.

Legenda

Mijn lichaam (biologie)

Ik denk .. (denkpatronen)

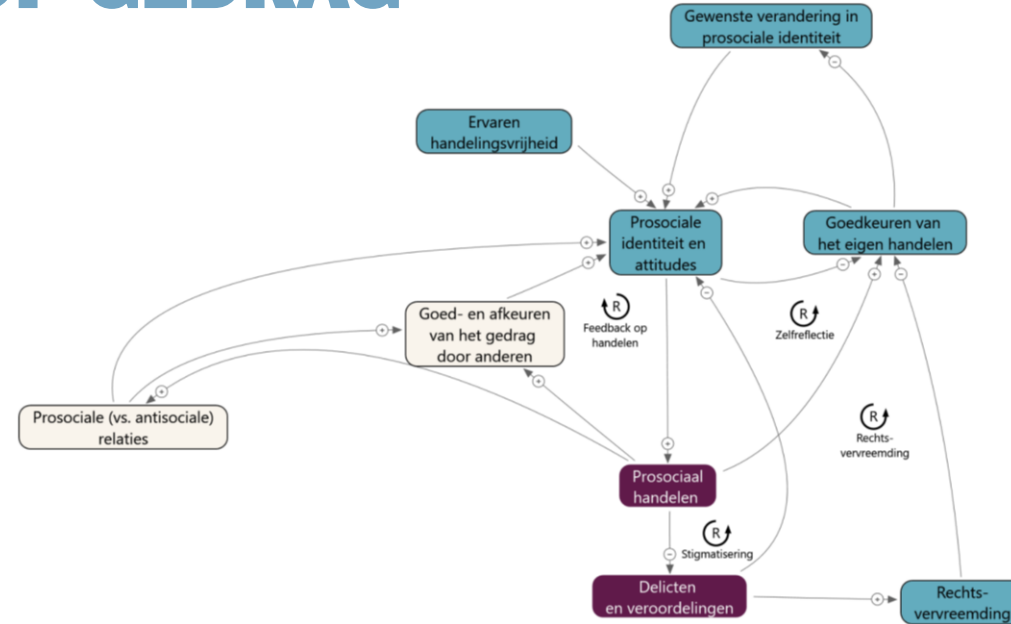
Ik word beïnvloed (omgeving)

Ik doe .. (gedrag)

REACTIES EN REFLECTIE OP GEDRAG

STAP 2

- › De sociale omgeving (familie, vrienden etc.) van een persoon is belangrijk in het *goed- en afkeuren van het gedrag*. *Prosociale relaties* zullen vaker geneigd zijn om *prosociaal handelen* goed te keuren en antisociaal handelen af te keuren. *Antisociale relaties* zullen een persoon echter vaker bevestigen in antisociaal handelen. Zodoende kan de sociale omgeving een negatieve of een positieve spiraal van gedrag creëren.
- › Het aannemen van een prosociale identiteit, attitudes en gedrag heeft in grote mate ook te maken met hoe een persoon zelf naar het *eigen handelen* kijkt en dit *goedkeurt* of niet. Reflectie op het eigen handelen kan leiden tot het verder ontwikkelen van het geweten en is een belangrijk startpunt voor een *verandering* richting een *prosociale identiteit*. Een initiële positieve verandering in identiteit en attitude kan verder versterkt worden doordat de persoon het eigen handelen als bekrachtigd ervaart in een nieuwe licht gaat zien.
- › In aanraking komen met justitie kan echter rechtsvervreemding tot gevolg hebben met als gevolg dat een persoon weinig vertrouwen meer heeft in het recht en ook minder geneigd is om kritisch naar het eigen handelen te kijken.

Legenda

Mijn lichaam (biologie)

Ik denk .. (denkpatronen)

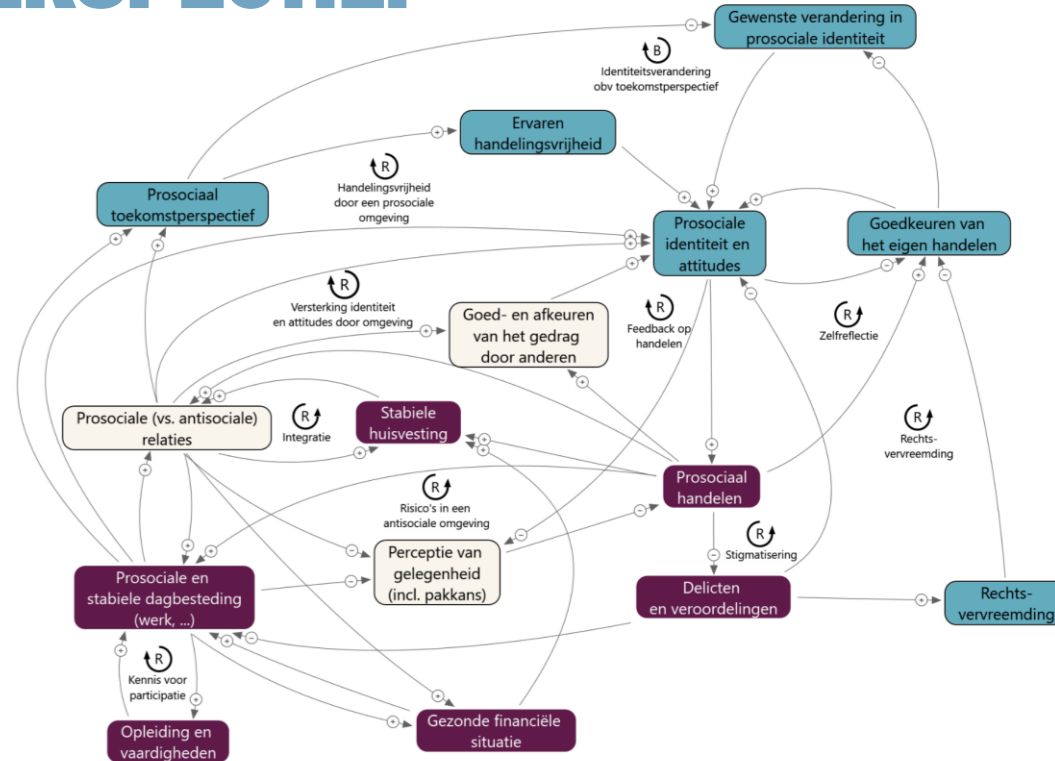
Ik word beïnvloed (omgeving)

Ik doe .. (gedrag)

LEVENSVULLING EN PERSPECTIEF

STAP 3

- › Het ervaren van *toekomstperspectief* draagt bij aan het ervaren van handelingsvrijheid. Dit werkt positief door op het ontwikkelen van een prosociale identiteit en attitudes. Het ontbreken van toekomstperspectief kan een stimulans zijn om een positieve *verandering in prosociale identiteit* in gang te zetten.
- › Het hebben van prosociale relaties is een belangrijke factor in het opbouwen van een prosociaal leven en visa versa. Een prosociale levensinvulling bestaat onder andere uit een *stabiele dagbesteding* zoals werk, school of sport, *stabiele huisvesting* en een *gezonde financiële situatie*. Deze aspecten van het leven kunnen elkaar versterken, een gebrek aan een van deze aspecten kan echter het invulling geven aan de rest moeilijk maken.
- › Deze bovenstaande combinatie van factoren draagt bij aan het ontwikkelen van toekomstperspectief, een steunende sociale omgeving en het wegblijven bij *gelegenheid* voor criminaliteit. Uiteindelijk draagt dit bij aan meer *prosociaal handelen* en minder *delicten*.
- › Prosociaal handelen vraagt, naast de juiste attitude, ook bepaalde *vaardigheden*, bijvoorbeeld met betrekking tot communicatie.

Legenda

Mijn lichaam (biologie)

Ik denk .. (denkpatronen)

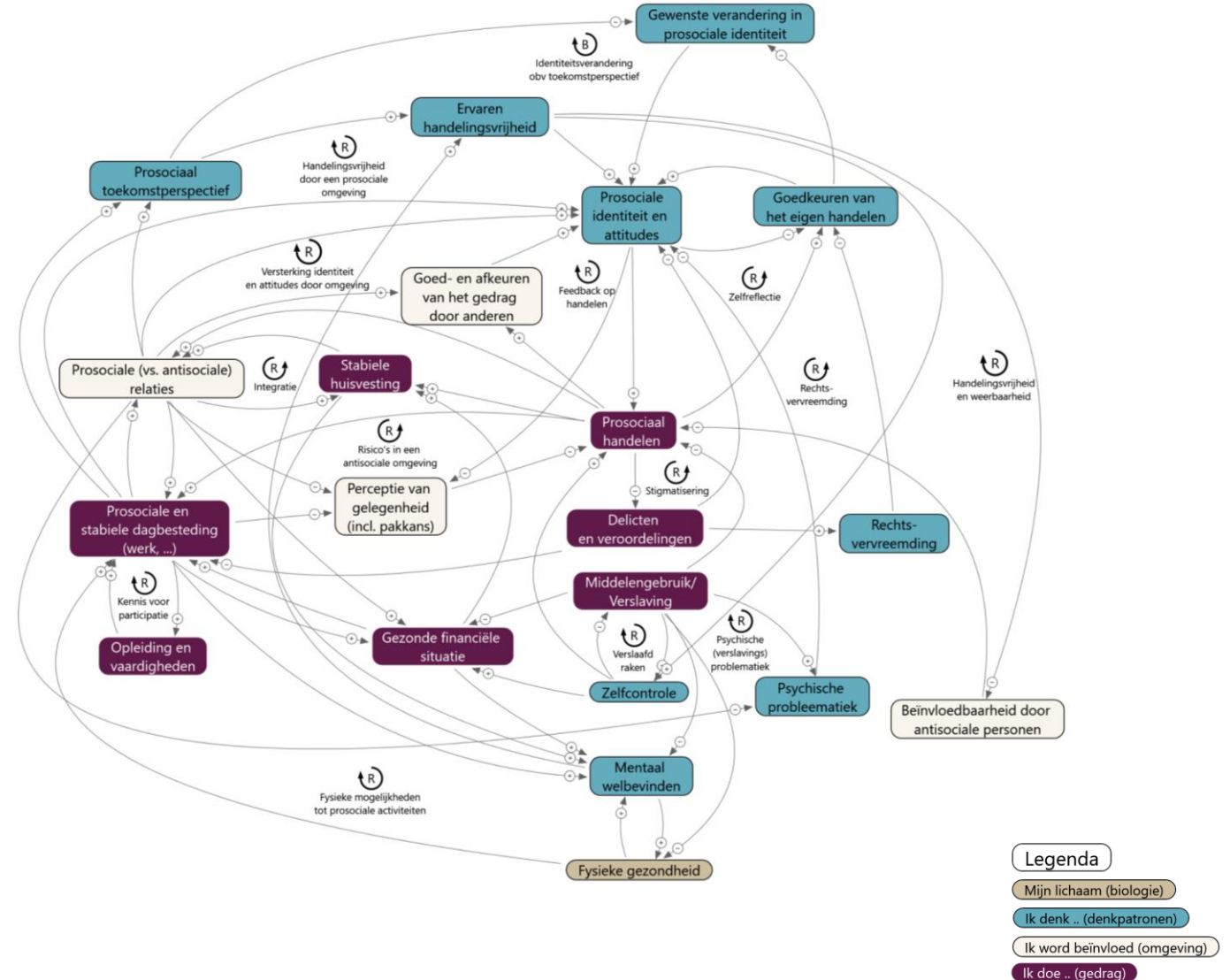
☒ Ik word beïnvloed (omgeving)

Ik doe .. (gedrag)

(PSYCHISCH) WELZIJN

STAP 4

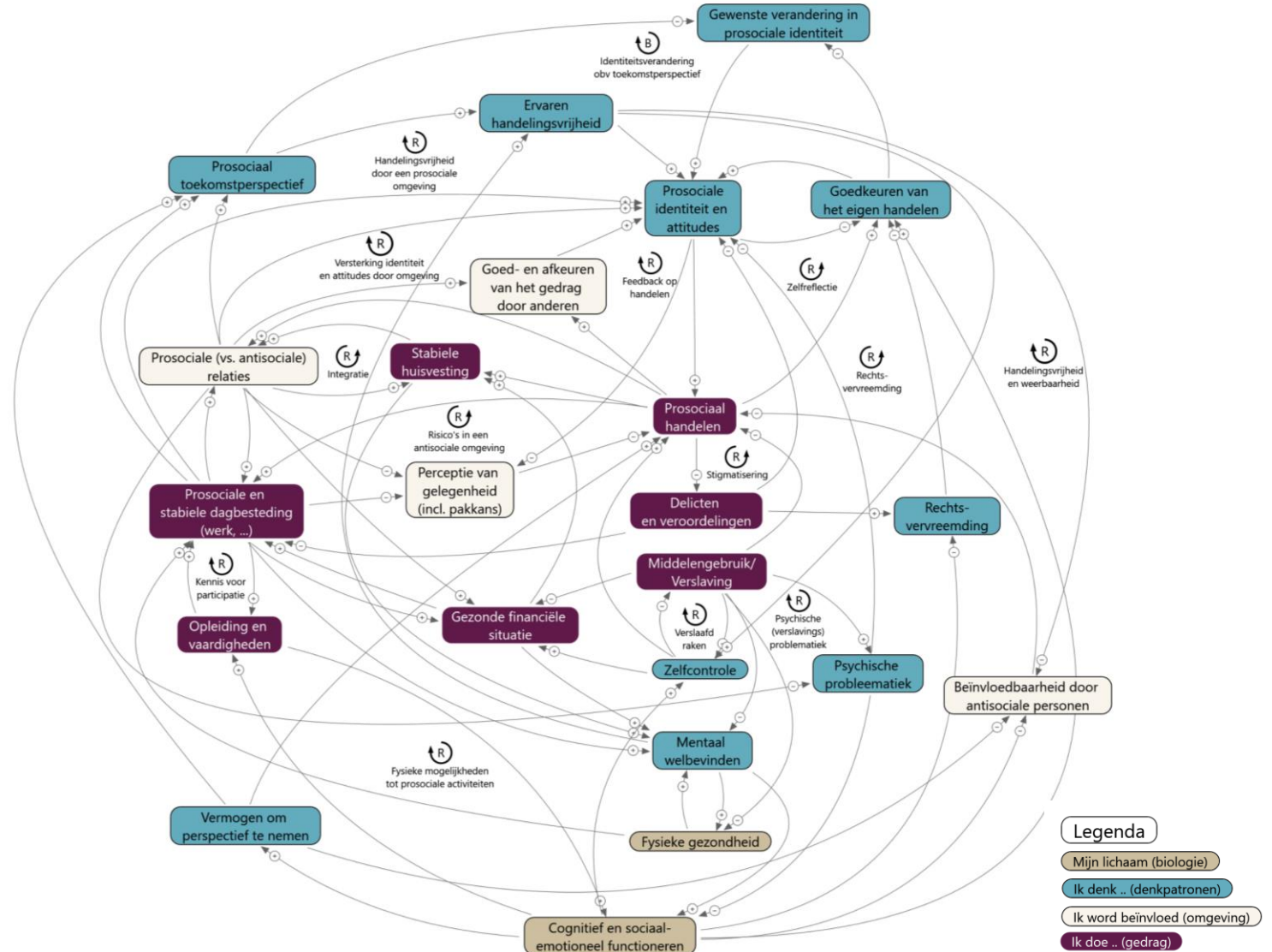
- › *Zelfcontrole*, waaronder het beheersen van agressie, is een belangrijke variabele in het reguleren van emoties en voorkomen dat situaties escaleren. Het speelt ook een belangrijke rol in het grip houden op de *financiële situatie*.
- › Prosociaal handelen en een positieve invulling aan het leven geven kan onder druk komen te staan door *middelengebruik* of andere vormen van *verslaving*. Verslaving kan tevens de *zelfcontrole* verminderen en de *financiële situatie* van een persoon verslechteren.
- › Het hebben van een *stabiele dagbesteding* kan het *mentaal welbevinden* vergroten. Negatieve aspecten in het leven kunnen onder andere tot stress leiden. *Welbevinden* ondersteunt een *fysieke gezondheid* en een goed sociaalemotioneel en cognitief functioneren (toegelicht op de volgende pagina). Deze factoren dragen op hun beurt sterk bij aan het vormen van een *prosociale dagbesteding*.
- › Sommige vormen van *psychische problematiek* kunnen sterk doorwerken op de *attitudes* en het *handelen* van een persoon. *Prosociale relaties* kunnen beschermend werken, een *verslaving* kan *psychische problematiek* verzwaren.

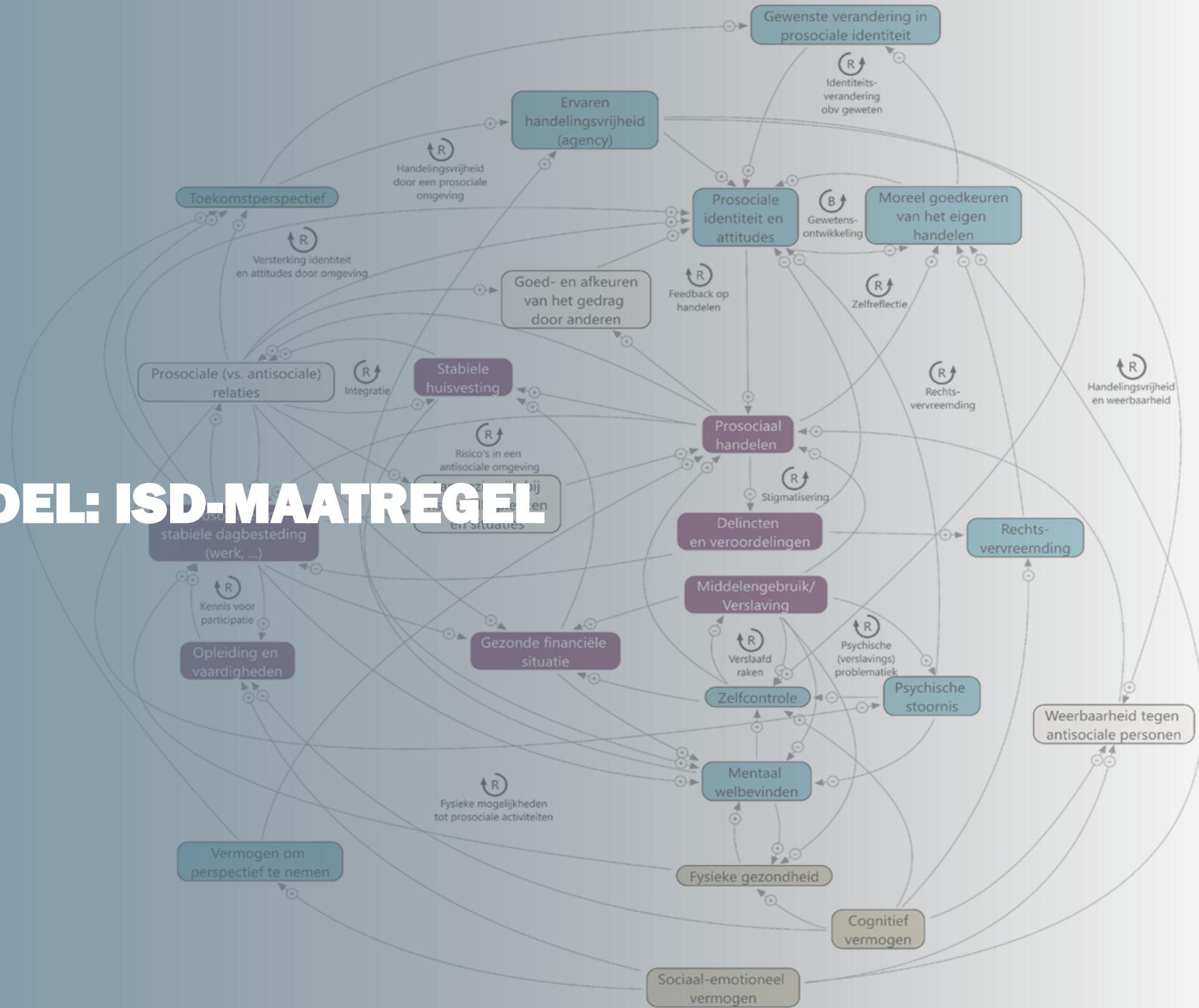
COGNITIEF EN SOCIAALEMOTIONEEL FUNCTIONEREN

STAP 5

- › Het *cognitief en sociaalemotioneel functioneren* beschrijft zowel het intellectuele als het sociale vermogen van een persoon op een bepaald moment. Dit functioneren bepaalt onder andere of een persoon bepaalde *vaardigheden* kan ontwikkelen en inzetten. Bijvoorbeeld bij het uitvoeren van werk en het onderhouden van relaties.
- › Er zijn verschillende factoren die het *functioneren* kortdurend of langdurig kunnen stimuleren of verzwakken. Een laag *welbevinden* (zoals stress) en psychische problematiek kunnen functioneren beperken. Het volgen van een opleiding kan zowel het *sociaalemotionele als cognitief functioneren* stimuleren.
- › Beperkingen in het *functioneren* kan op twee specifieke manieren doorwerken op delinquent gedrag. Het *vermogen om perspectief te nemen* kan beperkt zijn, waardoor een persoon moeilijk de consequenties van het handelen in de toekomst of de consequenties voor andere personen kan overzien. Verder kan de *beïnvloedbaarheid door antisociale personen* verhoogd worden door andere factoren. Dit betekent bijvoorbeeld dat een persoon met LVB makkelijker onder de invloed van antisociale personen komt te staan.

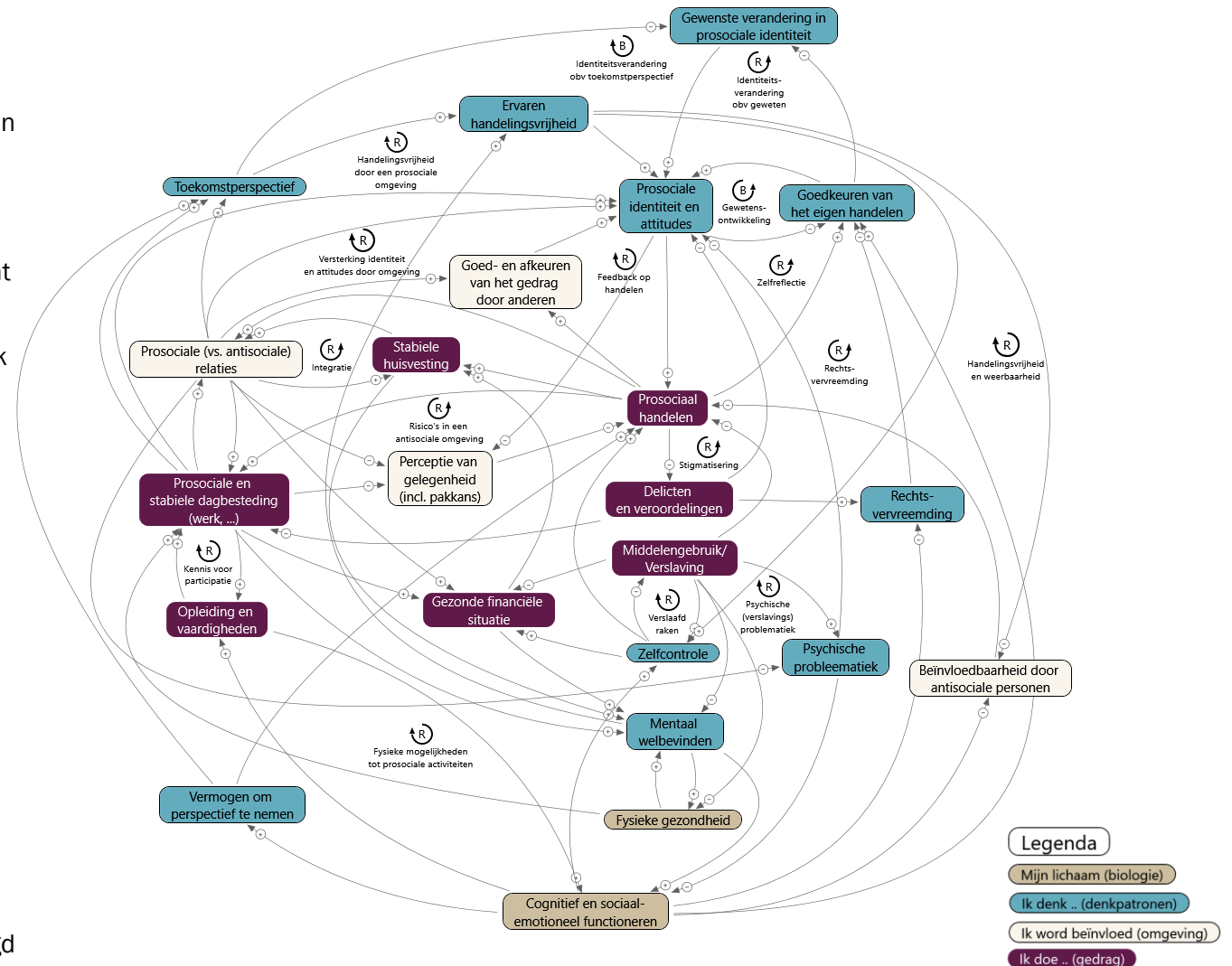
TOEPASSING MODEL: ISD-MAATREGEL

VOORBEELD: ISD MAATREGEL

INTRODUCTIE

- › In de aankomende slides wordt aan de hand van een voorbeeld getoond hoe het MARVEL model beleidsmedewerkers kan ondersteunen in de beleidsvorming en welke stappen hiervoor kunnen worden doorlopen.
- › Een modelanalyse met MARVEL ondersteunt beleidsmedewerkers in het verkennen van de effecten van maatregelen. In deze voorbeeldanalyse wordt met behulp van het model een combinatie van maatregelen gezocht die elkaar ondersteunen in het tegengaan van recidive.
- › In dit voorbeeld kijken we naar een interventieanalyse. Het model kan ook worden gebruikt voor probleemanalyse. In een probleemanalyse wordt onderzocht hoe een verandering in een variabel ontstaat vanuit het systeem. Een interventieanalyse richt zich op het vinden van oplossingen.
- › De stappen worden doorlopen in de analyse zijn:
 1. Doelbepaling;
 2. Situationele afbakening;
 3. Identificeren van geschikte factoren voor interventies;
 4. Identificeren ondersteunende feedbackeffecten;
 5. Interventiebepaling;
 6. Neveneffecten en voorwaarden.
- › Als voorbeeld wordt de *ISD-maatregel* gebruikt. Een ISD-maatregel (Inrichting voor Stelselmatige Daders) is een langdurige vrijheidsbenemende strafmaatregel die in Nederland kan worden opgelegd aan personen die zich schuldig maken aan herhaaldelijke en ernstige misdrijven. Met als doel het terugdringen van herhaalde criminaliteit.

Legenda

- Mijn lichaam (biologie)
- Ik denk .. (denkpatronen)
- Ik word beïnvloed (omgeving)
- Ik doe .. (gedrag)

VOORBEELD: ISD MAATREGEL

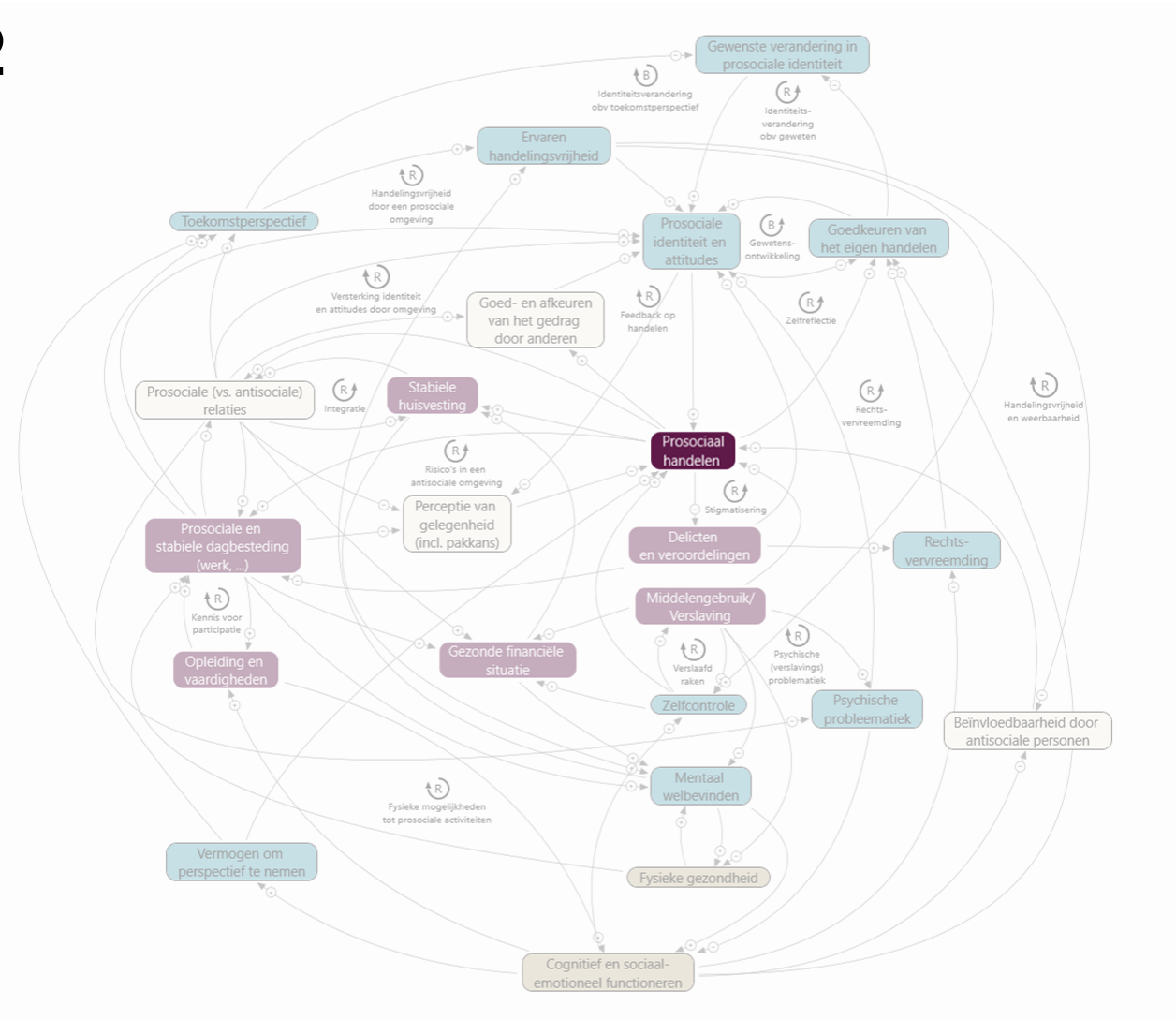
ANALYSE STAPPEN 1 EN 2

› Stap 1: Doelbepaling

- › De ISD-maatregel richt zich op het voorkomen van terugval in crimineel gedrag van een persoon.
- › In het model wordt niet concreet gesproken over het vertonen van crimineel gedrag maar over het prosociaal handelen waarvan het tegenovergestelde, antisociaal handelen, crimineel gedrag representeert.
- › Redenerend vanuit het model betekent dus het tegengaan van recidive: het stimuleren van prosociaal handelen. De start van de analyse begint dan ook bij deze variabele.

› Stap 2: Situationele afbakening

- › De ISD-maatregel bestaat uit drie fasen: intramuraal (gesloten inrichting), tussenfase (gesloten inrichting met buiten activiteiten), extramuraal (zorginstelling).
- › Omdat een volledige analyse erg omvangrijk is wordt in dit voorbeeld alleen vanuit de intramurale fase geredeneerd. Dit betekent dat de interventieruimte beperkt wordt tot factoren die beïnvloed kunnen worden binnen een gesloten inrichting.

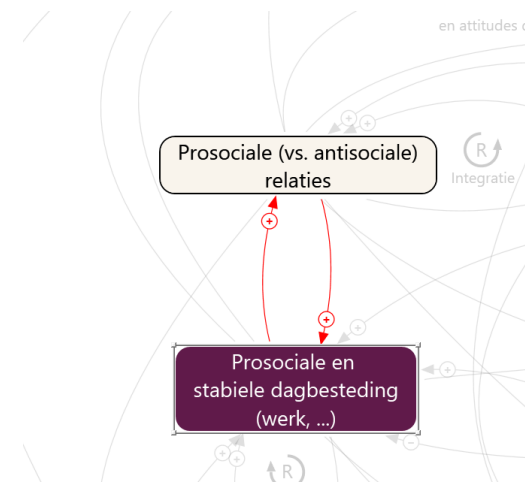
TNO innovation for life 19

VOORBEELD: ISD MAATREGEL

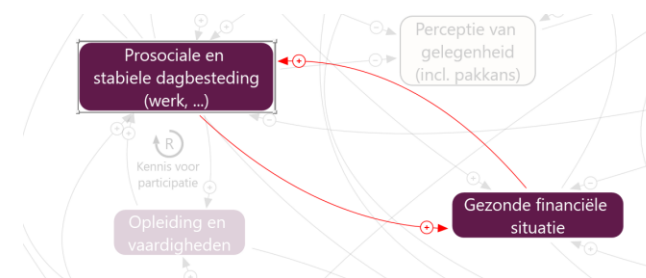
ANALYSE STAP 4

› Stap 4: Identificeren ondersteunende feedbackeffecten

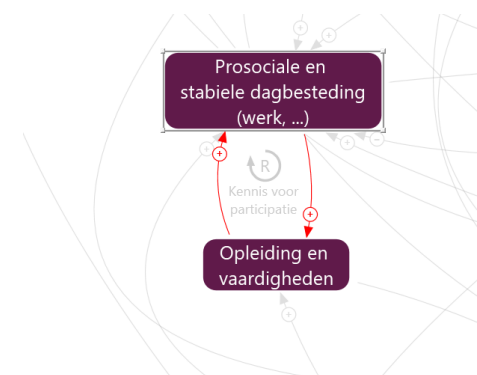
- › Om het verkleinen van de kans op recidive zo duurzaam mogelijk te maken worden in deze stap factoren geïdentificeerd waarmee de *prosociale en stabiele dagbesteding* een feedbackeffect deelt. Dit omdat het uitgangspunt van een feedbackeffect is dat het zelfversterkend of zelfregulerend zal werken en daarmee een doorlopend proces. Een combinaties van interventies kunnen daarmee samen het grootste effect brengen.
- › Voor het identificeren van feedbackloops wordt de *loop-tool* in MARVEL gebruikt. Hierbij zijn drie 1^e orde feedbackloops gevonden. Namelijk met de factoren *prosociale relaties*, *opleiding en vaardigheden* en de *gezonde financiële situatie*. Net als in de vorige stap is niet elke factor in de intramurale fase even goed beïnvloedbaar en daarmee geschikt om een zelfversterkend effect mee te creëren. Het model ondersteund in deze fase dan ook bij het stellen van deze vragen:
 1. *Feedbackloop prosociale relaties*: hoe kunnen de prosociale relaties in de zo gestimuleerd worden dat deze relaties een positieve invloed hebben op de structuur van de persoon? De verwachting kan zijn dit lastig te veranderen is binnen een gesloten inrichting door het minimale contact met de buitenwereld.
 2. *Feedbackloop gezonde financiële situatie*: hoe kan de financiële situatie worden verbeterd zodat deze de prosociale dagbesteding ondersteund? De verwachting kan hier zijn dat dit lastig te veranderen is binnen een gesloten inrichting doordat een gezonde financiële situatie een constante instroom van inkomen beoogd ter ondersteuning van het kunnen deelnemen aan prosociale activiteiten zoals sportclubs. In de gevangenis wordt niet genoeg verdiend om het verschil te kunnen maken.
 3. *Feedbackloop opleiding en vaardigheden*: hoe makkelijk kan opleiding en vaardigheden in de intramurale fase worden beïnvloed ter ondersteuning van de stabiele dagbesteding? De verwachting kan zijn dat dit goed te beïnvloeden is in de intramurale fase. Dit roept de vervolgvraag op of voor de persoon, als het gaat om vaardigheden, specialiseren of juist breed oriënteren de grootste kans biedt voor een duurzame prosociale verandering. In relatie tot het activiteitenprogramma kan dit een positieve uitwerking hebben op het verminderen van de kans op recidive in de fase na de ISD-maatregel.

Feedbackloop prosociale relaties

Feedbackloop gezonde financiële situatie

Feedbackloop opleiding en vaardigheden

VOORBEELD: ISD MAATREGEL

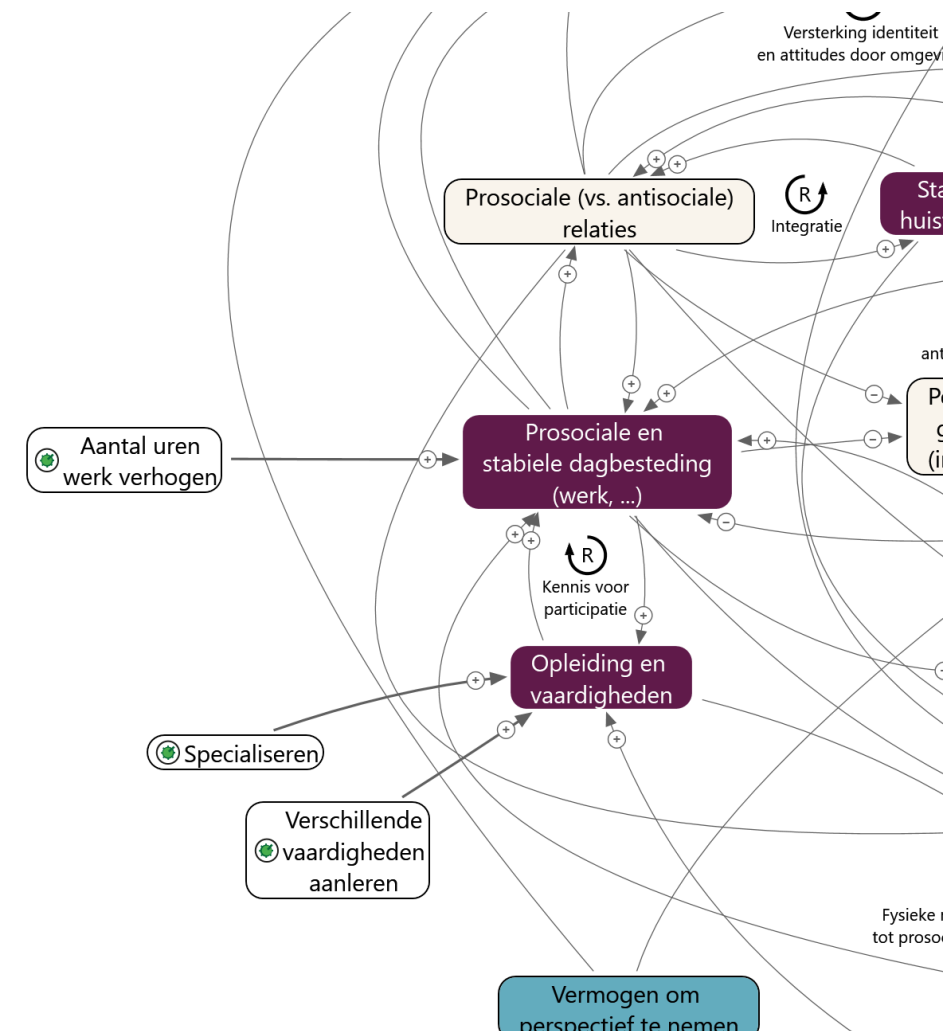
ANALYSE STAP 5

Stap 5: interventiebepaling

- Na het doel bepaald te hebben, de situatie te hebben afgekaderd, factoren en duurzame feedbackeffecten te hebben geïdentificeerd kunnen nu de interventies worden bepaald.
- In dit voorbeeld is geïdentificeerd dat op twee factoren geïntervenieerd kan worden waarmee verwacht wordt dat het grootste effect gebracht kan worden op de recidive kans.
- Deze factoren en de bijbehorende combinatie van interventies kunnen zijn:
 - Prosociale en stabiele dagbesteding: **het aantal uur werken in de week verhogen.**
 - Opleiding en vaardigheden: **het aanleren van een brede set aan vaardigheden zodat een persoon op veel plekken in de maatschappij terecht kan. Of, een persoon laten specialiseren zodat deze persoon makkelijker aan werk binnen dat vakgebied kan komen.**
- Dit verschilt niet veel van de huidige mogelijkheden van [Arbeid in detentie](#). Waarin vele mogelijkheden op verscheidene PI-locaties in Nederland zijn om aan vaardigheden te werken.

Opmerkingen

- De analyse en interventies in de intramurale fase hebben niet direct dezelfde impact in de tussenfase en extramurale fase. Door de extra vrijheden die een persoon krijgt kan het uiteindelijk verwachte effect anders zijn. De mate waarin een factor relevant is kan van moment tot moment en van persoon tot persoon verschillen. Ook voor deze situaties kan een analyse worden gemaakt met het model.
- Het model helpt een hypothese te stellen over de oorzaken van het probleem en de gevolgen interventies. Uitvoerbaarheid, draagvlak, implementatie en vele andere factoren zullen ook een rol spelen op het uiteindelijke effect.

› In het voorbeeld zijn de meest directe invloeden van een *stabiele dagbesteding* op het *prosociale handelen* laten zien. Het verbeteren van de stabiele dagbesteding heeft echter ook neveneffecten en voorwaarden, deze bekijken we in stap 6. Deze effecten geven ook weer mogelijkheden om combinaties van interventies te zoeken voor een zo'n groot mogelijk positief effect. De neveneffecten zijn te zien in de afbeelding hiernaast (boven):

- › Interventies op een prosociale en stabiele dagbesteding hebben effect op het mentaal welbevinden van de persoon doordat een prosociale en stabiele dagbesteding kan helpen bij het gevoel van een nuttige bijdrage leveren aan de maatschappij.
- › Dit sluit aan bij het positieve effect op een toekomstperspectief. Door het hebben van meer structuur is er een kans dat een persoon meer positieve mogelijkheden voor de toekomst ervaart.
- › Door te werken aan bovenstaande elementen gaan mensen zich ook eerder zien als een sociaal persoon en zal dat effect hebben op hun sociale identiteit en attitudes.
- › Een positieve dagbesteding kan ook een effect hebben op het in stand houden of opbouwen van sociale relaties. Indien de betrokkenen ook sociale attitudes hebben kan dit bijdragen aan het bouwen van een sociaal netwerk.
- › Ook zorgt het hebben van een sociale dagbesteding er voor dat een persoon minder vaak op risicovolle plekken komt of zich in risicovolle situaties begeeft. Als iemand écht elke dag naar werk of school gaat in plaats van hangen op straat of elders, zal hiermee de gelegenheid voor de persoon om (gelegenheid) delicten te begaan afnemen.
- › Tenslotte zorgt stabiel werk voor een stabiel inkomen waarmee een gezonde financiële situatie gecreëerd kan worden.
- › Het model kan ook benut worden om na te denken over de voorwaarden voor het slagen van een interventie. Het slagen van een verandering in de stabiele dagbesteding hangt voor een groot deel af van de bereidheid van de persoon om zelf te veranderen. Hierin spelen het bezitten van enig toekomstperspectief, het ervaren van handelingsvrijheid en het begin van een sociale identiteit en attitudes een belangrijke rol.

